appeared in the vicinity of Šiauliai as early as the 16th century.

The individuals in the graves excavated in 2008 were thrown haphazardly into the pits. These should be graves from a period of unrest, e.g. war, plague, or famine. The beheaded individual in grave 1(12) was probably an executed criminal or an already deceased man, who was treated this way by superstitious contemporaries.

Linas Tamulynas

Ginčaičių (Gilandviršių) kapinynas

Šiandieninis Gilandviršių kaimas, esantis Tauragės rajono PV kampe, apjungia dvi iki II Pasaulinio karo čia buvusias gyvenvietes: Gilandviršius (vokiškai *Gillandwirszen*) (V dalis) ir Ginčaičius (vokiškai *Gintschaiten*) (R dalis). Iki II Pasaulinio karo išleistoje periodinėje spaudoje ir literatūroje abiejose gyvenvietėse minimi archeologiniai objektai.

Gilandviršiuose pagal vietos kraštotyrininko O. Schwarzieno informaciją, skelbtą 1929 m., buvo rasta atsitiktinių radinių bei minimas Pylimo kalnas, esantis kelyje (šalia kelio) į Sodėnus. Remdamasis šia informacija 1931 m. išspausdintoje knygoje K. Engelis nurodo, kad radiniai buvę rasti ant Pylimo kalno. Pylimo kalno lokalizacija neaiški. Tai nėra tas pats objektas, kurį 1963 m žvalgymų ataskaitoje nurodė A. Tautavičius, nes ši kalva yra buvusio Ginčaičių kaimo teritorijoje.

Ginčaičiuose, pagal to paties O. Schwarzieno surinktą informaciją, į R nuo kelio į Barzūnus yra Šventkalnis. Pastarasis objektas lokalizuojamas dabartinių Gilandviršių P dalyje, jis saugomas kaip turintis mitologinę vertę.

2004 m. archeologai Z. Baubonis ir G. Zabiela, ieškodami minėto Gilandviržių Pylimo kalno, iš vietos gyventojo Ričardo Martinkaus gavo ietigalį, rastą ant kalvelės, apie 100 m į PV nuo buvusių Ginčaičių kaimo kapinių. Šis objektas negali būti siejamas su aukščiau minėta Gilandviršių radimviete, nes ietigalis rastas buvusio Ginčaičių kaimo teritorijoje. 2007–2008 m. atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai šalia Ginčaičių kaimo senųjų kapinių, ištirtas 72 m^2 plotas (7 perkasos), rasti 2 kapai.

Kapas 1 aptiktas perkasoje 4, tirtoje apie 45 m į PR nuo Ginčaičių kaimo senųjų kapinių. 1,45x0,7 m dydžio kapo duobė orientuota PV–ŠR kryptimi. PV jos galas perkastas kitos duobės, todėl pradinis ilgis neaiškus. Mirusysis palaidotas karste (fragmentų aptikta ties dešiniu šonu), aukštielninkas, rankos sulenktos, plaštakos sudėtos ties dubens kaulais. Kape rastos įkapės: 3 smeigtukai rutulio formos galvutėmis, aptikti ant mirusiojo viršugalvio ir ties smilkiniais, 2 žiedai nežymiai išplatinta priekine dalimi ant kairės rankos piršto, vienas žiedas aptiktas žemiau dubens kaulų, peilis kauline rankena alavinėse makštyse – prie kairiojo šlaunikaulio. Šalia peilio aptikti odinės piniginės fragmentai, kuriuose konservavimo metu surastos odinės adatinės (?) liekanos, 2 smeigtukų rutulio formos galvutėmis liekanos, geležinės adatos (?) fragmentai, rastos 3 sidabrinės monetos (du Aleksandro pusgrašiai, kaldinti apie 1495–1503 m. (LDK), ir Žygimanto Augusto pusgrašis, kaldintas 1563 m. (LDK) (nustatė E. Remecas)), 2 vario lydinio žiedai nežymiai išplatinta priekine dalimi, natūralios sieros gabalėlis bei keletas vilnonių audinių fragmentų (piniginės ir jos viduje aptiktų daiktų cheminę sudėtį nustatė LNM restauratorės R. Rinkevičiūtė ir R. Ulozaitė). Į ŠR

nuo piniginės, ties kairiojo kelio sąnariu ir ties kairiuoju blauzdikauliu aptikta dar po vieną vario lydinio žiedą nežymiai išplatinta priekine dalimi.

Pagal antropologinę analizę (nustatė R. Jankauskas), kape palaidota 30–35 metų moteris, kuriai nustatyta patologija – pūlingas dešiniojo alkūnės sąnario artritas. Kapas pagal jame rastas monetas datuojamas XVI a. antrąja puse (po 1563 m.) – XVII a. pradžia.

Kapas 2 aptiktas perkasoje 6. Iki 1 m pločio, 1,7 m ilgio kapo duobė orientuota PV–ŠR kryptimi. Mirusysis palaidotas mediniame karste (išlikę šoninių lentų žymės), aukštielninkas, ties alkūnėmis truputį sulenktomis rankomis. Ties dešinės rankos alkūne aptiktos 2 sidabrinės monetos (Frydrichas II, 2 grašiai, kaldinti 1752 m., ir 3 grašiai, kaldinti 1751 m. (Prūsija, Kionigsbergas)), o ties dešiniuoju pečiu – 3 drabužių susegimo kabliukai.

Pagal antropologinę analizę, kape palaidotas 35–40 metų vyras. Kapas datuojamas XVIII a. antrąja puse (po 1752 m.).

Šalia kapo 1 duobės PV galo aptikta ovalo formos, apie 1,2x0,8 m dydžio, PV–ŠR kryptimi orientuota duobė. Jos paviršiuje (po perartu sluoksniu) rastos trys monetos (Kristina, šilingas (Ryga), Kristina, šilingas, 1642 m. (Ryga) ir Zigmantas III Vaza, 1,5 grašio, 1623 m. (Lenkija)). Gali būti, kad tai suardytas vaiko kapas.

Apibendrinant 2007–2008 m. atliktus archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus galima teigti, kad šalia buvusio Ginčaičių kaimo senųjų kapinių yra apardytas XVI–XVIII a. kapinynas. Kadangi Klaipėdos krašto XVI–XVIII a. laidojimo vietos netirtos ir beveik nežinomos Lietuvos archeologams, šio kapinyno tyrimai ateityje galėtų suteikti vertingos mokslinės informacijos apie Rytprūsių Š dalies gyventojus XVI–XVIII a. Kapinyną būtina saugoti kaip kultūros vertybę.

Ginčaičiai (Gilandviršiai) cemetery

A field evaluation was conducted near the old cemetery of the former village of Ginčaičiai (Tauragė District) during 2007–2008. During the investigation 72 m^2 (7 trenches) were unearthed and two burials excavated, which were dated to the second half of the 16th–early 17th century and to the second half of the 18th century on the basis of the coins discovered in them.

Ilona Vaškevičiūtė,
Bronius Dakanis

Svidžių senkapis

Darius Stončius nurodė, jog tarp Antalieptės marių ir Vartišio ežero (Zarasų r.), į Š–ŠR nuo miško esančios žvyrduobės V–ŠV krašte rasti 2 žmonių griaučiai. Radimvietė yra 3 km į R nuo Antalieptės, 1,7 km į PR nuo Antalieptės–Vencavų (Degučių–Dusetų) kelio, 425 m į P–PV nuo Vartišio ežero ir 250 m į Š–ŠR nuo Antalieptės marių, į P–PV nuo Purvynės–Svidžių kelio (senojo kelio, vedančio iš Antalieptės į Utenos–Zarasų kelią pro buvusį Gaidelių dvarą).

Tyrimai vykdyti dar nenukastoje kalvelės V dalyje, esančioje ariamų laukų pakraštyje, tarp minėto Purvynės–Svidžių kelio (iš Š–ŠR), Šventosios kairiojo kranto (dabar – Antalieptės marios), slėnio–miško (iš P–PV) ir karjero (iš PV) (1 pav.). Išlikęs iki 1 m aukščio kalvelės pakraštys. 15x3,5 m dydžio perkasa matuota PR–ŠV (130–310°) kryptimi, 15 m į P nuo kelio į Purvynę, 30,5 m į ŠR (50°) nuo žemo miš-